

ДАВРО-БОСАНСКИ ИСТОЧНИК

ЛИСТ за црквено-просвјетне потребе српско-
прав. свештенства у Босни и Херцеговини.

Издази двапут у мјесецу. — Цијена 3 фор. годишње.

Бр. 23.

Сарајево, 1. Децембра 1889.

Год. III.

Предуслови за избор службе свештеничког звања.

(Свршетак.)

Трећи предуслов за избор службе свештеничког звања јест: добро и непријекорно владање.

Да и овај предуслов стоји у тијсној свези с избором службе свештеничког звања, и да је баш нуждан, доказује нам 12. правило сабора, који је држан у Лаодикији 343. год. Исто правило излаже, да се испитати има сваки, који хоће да ступи у свештеничко звање, колико у погледу учења вјере, толико у погледу владања по правоме учењу. С овим правилом подудара се 9 правило васељенског сабора, који је сазван био у Nikeји 325. год., пошто се у истом правилу наводи, да црква не прима оне, који су без испита постављени за презвитере, јер, да црква штити само оно, што је непријекорно.

Ако овим саборским правилима придодемо још доказе из св. писма, и из многих списа св. отаца, видјећемо, да се сви у томе слажу, да пастир цркве

мора руководити друге к вјечном спасењу не само ријечју, науком и знањем, већ и примјером живота својег, јер сама гола ријеч, наука и знање не условљавају морални развитак и напредак људи, нити се даје замислити, да би свештеник, ма и са највећим знањем, ма и с најбољом науком обдарен и просвијећен био, могао морално унаприједити људе, и њима у том погледу користити, ако није међу тим и сам проникнут љубављу према Богу; ако у срцу свом не осјећа и сам божији страх; ако и сам није украшен онијем врлинама и карактернијем својствима, која се ишту у лицу једнога свештеника на основу саме науке и примјера живота нашег постиреначалника Исуса Христа, и ако најпослије свештеник служи, са рђавог свог владања на саблазан људима. („Пастир во отношении к себје и паствје“ Архим. Јакова).

У прилог овоме начелу св. Јован Дамаскин наводи, да онај, који слуша

науку или проповијед најученијег и најизображенијег свештеника, прима је с вјером само онда, ако дотични свештеник прати и потврђује ту науку или проповијед своју самим примјером живота својег, и својијем добријем дјелима (Јов. Дамас. у парал. — види Архим. Јакова. „Пастир“ и т. д.).

Много подобно томе пише и св. Амвросије Медијолански. Овај благочестиви и свети муж у књизи својој „О дужностима“ наводи, „да се не може сматрати, да је способен свјетовати другог онај, који сам себе не зна свјетовати, нити да се може повјерити старање о другима онеме, који се о себи не стара“. На другом пак мјесту исте књиге вели: „Ко другога свјетује и учи, тај је у првом реду позван, да својијем добријем дјелима служи на углед другима“.

Ово учење св. оцаца служи изразом онога, што је учио св. апостол Павао. Када је настављао и упућивао свог ученика Тимотија, како ће се владати у својој пастви, каже му ове ријечи: Ако ко владичанства (свештенства) жели, добру ствар жели; али владика (свештеник) треба да је без мане (I. Тим. III. 1, 2.).

Ова ријеч без мане не значи само, да нема владика, односно свештеник, на себи никакве страсти, порока или преступка, него да је предосторожан у колико је више могуће и у томе, да не би каквијем дјелом својијем дао повода и самој сумњи пак и приговору, да је ма у чем било погријешно. Сумња и приговор ради каквог неваљалог дјела порађа се код људи, код савјести и код Бога. — Од људи бива обично сумња и приговор за дјела, која су јавна, која се виде, или за која се чује; савјест нам приговара за дјела тајна и прикривена; а од Бога, —

пошто све зна и види, — долази нам сумња и приговор за дјела, која, више пута, не може да примјети ни најискренија савјест.

Према томе наравно је, да владика, односно свештеник, не може рачунати, да је у пуној мјери задовољио апостолском захтјеву у погледу ријечи без мане, ако је знао себе сачувати, да ма у чем било не потпане под сумњу и приговор самијех људи, него треба, да је још прост и слободан и од сумње и приговора своје савјести, и самога Бога. Јер људи суде по спољашности, те се у сумњама њиховијем могу и дају више пута завести, што код савјести, а нарочито код Бога не може никако да буде. — За владика, односно за свештеника, била би дакле у том погледу најбоља оцјена, кад би се могло рећи: живио је и живи у свијету без мане и приговора од људи; живио је и живи без мане и приговара од своје савјести, и најпослије, живио је и живи без мане и приговора од самога Бога.

Но, да не би ко помислио, да је ап. Павао ограничио цијелу своју наставу Тимотију на саму ријеч без мане, навешћемо и друге ријечи, којима св. апостол још боље и јасније обиљежава и карактерише живот и владање једнога владике, а односно и свештеника. — У продужењу своје наставе: владика (а тијем и свештеник) треба да је једне жене муж, разборит, паметан, поштен, побожан, честит, гостољубив, вриједан да учи, не пијаница, не кавгаџија, не лаком, него кротак, миран, не среброљубив; који својијем домом добро управља, који има послушну дјецу са свакијем поштењем; не новокрштен . . . . а ваља да има и добро свједочанство од онијех, који су на пољу

да не би упао у срамоту и у замку ђаволу (I. Тим. III., 2, 7.; срав. Тит. I., 6—9). Са овијем ријечима свети апостол јасно с једне стране означаје, какав треба да буде свештеник, а с друге опет какав не треба да буде.

У првоме смислу св. апостол захтијева од свештеника, да се придржава онијех врлина и својстава, која у кругу људи дижу углед његовом светом и узвишеном звању; а у другоме смислу одвраћа га од свијех онијех порока и дјела, која му, не само као свештенику, него и као човјеку, обарају углед у свијету и добро мнијење; која се не слажу са достојанством и службом његовог свештеничког звања, и која су најпослије повод многијем неприликама, како у животу његовом, тако и онијех, којима је постављен, да их у својству свештеника служи и руководи.

Осим већ наведенијех ријечи, којима ап. Павао учи Тимотија, у погледу владања и живота једнога свештеника, налазимо још да му је казао: Буди углед вијернима у ријечи, у живљењу, у љубави, у духу, у вјери и чистоти . . . . . јер бо ово чинећи, спашћеш и себе самог и оне, који те слушају (I. Тим. IV., 12—16.) А ово нам већ потврђује оно, што прије рекосмо у погледу свезе учења свештеничког са његовијем живљењем, јер ап. Павао изриком захтијева и тражи од свештеника, да са ријечима споји и живљење своје, да сам ради оно, чему друге учи, да не би како изобличен био од њега самог, који говори: учећи другога, себе не учиш; проповиједајући да се не краде, крадеш; говорећи: не чини прељубе, чиниш прељубу и т. д. (Рим. II., 21—22.), и да му уз то не би ко казао: Љекару! излијечи се сам (Лук. IV., 23.).

При томе не треба заборављати ни то, да се у главnome на свештеника одnose и ове Христа Спаситеља ријечи: Ви сте видјело свијету; не може се град сакрити кад на гори стоји. (Мат. V., 14.) По овијем ријечима Исуса Христа, свештеници су свијеће, које се међу на свијетњаке да свијетле свјема, или другијем ријечима да кажемо: свештеници су они чинитељи у животу људскоме, који су позвани, да уз ревносно проповиједање божије ријечи, уз згодно опомињање, уз мудро савјетовање, уз свагдашње потицање на добра и смишљена дјела и т. д., још и самијем примјером доброг свог живота и владања побуђују и упућују друге на добар хришћански живот, и да им у томе на углед служе, како би они, видећи њихова добра дјела, славили небесног оца (Мат. V., 16.).

Св. Златоуст пак говори: „Предстојник цркве мора свјетлији бити од свакога свјетила, да би се могли сви на њега угледати и према његовом животу устројити и удесити свој живот. (Јов. Злат. на посл. I., Тим. III., бес. 10.).

Кад узмемо у обзир све, што нам у овоме одношају кажу наведена мјеста из св. писма и св. отаца цркве, тад је очито, да непријекорно владање мора одликовати онога, који бира себи свештеничко звање; јер ако тога нема, он не ће никада моћи бити добар пастир, за кога је речено, да нема добродјетели, нема савршенства, које га не би морало украшавати.

Четврти најпослије предуслов за избор службе свештеничког звања јест: здрав тјелесни састав.

Овај услов захтијева се ушљед важности саме службе свештеничког звања, а за тијем и због одговорности, којој је она подложна, и што је скопчана са

великијем тешкоћама и напорима, како душевнијем тако и тјелеснијем.

Душевна се снага и моћ развија тек добро у здравоме тијелу, а гдје тога нема, ту само слаби и опада. Ово ми налазимо изражено и у каноничким наредбама наше цркве, између којијех на прим. правило 78. св. Апостола наређује, да они, који имају какву јачу тјелесну ману, не могу ступити у свештенички чин; па казују и разлоге томе, а на име „да се црквени послови не пријече“.

По дужностима, које свештеник има да обавља, нужно му је да што више и више развија душевну своју снагу и моћ, а то ће моћи учинити, кад буде потпуно здрав.

С друге стране свештеник је у обављању своје дужности и службе изложен и самијем тјелеснијем непогодама и опасностима; јер се мора најбржом готовошћу одазвати свачијем позиву, било рано, било касно, било дању, било ноћу, било по лијепом времену, било по ружном, било

у близини цркве и куће, било у даљини, једном ријечју: свагда мора да је готов по потреби, да пружи црквену помоћ вјернима, и да је у свакоме часу готов раздати благодатне дарове, без којијех се нико не може спасти.

Овај предуслов већ по себи је толико очигледан, и толико је свакоме појмљиво за што свештеник треба да буде потпуно здрав, да може свагда кадар бити да издржава све велике трудове пастирске службе, да ми не цијенимо потребним, више о томе говорити.

Према задаћи, коју смо себи ставили, надамо се, да смо довољно представили све предуслове, којима неопходно мора одговорити сваки, који се жели одати свештеничкоме звању. Простор ове књижице не допушта нам даље развијати те предуслове; али свакако држимо, да ће и оволико колико смо извели и казали, задоста бити, да послужи за управљење свијем онијема, који се одају избору службе свештеничкога звања.

П. П.

Из црквеног права и црквене праксе.

Пише Т. Алагић, проф. богословије на Рељеву.

О БРАКУ.

(Наставак.)

V.

Импотенција.

Импотенција или неспособност за тјелесни дотицај, који је одредила природа мушку и женску, сматра се за апсолутну брачну сметњу, т. ј. гдје је она, ту не може бити говора о браку; или, ако је учињена брачна веза, има разлога да се раскине. Да се постигне брачни смијер, потребне су осим моралних још и физичке способности мужа и жене. Једно за то, да рађају дјецу, а друго за то, да гасе распаљење страсти, да задовољавају своје природне нагоне. Недостатак или слабост у овоме пошљедњем обзиру чини праву каноничку сметњу; јер, и ако муж и жена по природи самој или по вољи божјој (1. књ. Мојс. 1: 28.) желе и

иду за тијем, да се множе рађањем дјече, ипак се не може окривити ни бездјетство ни нероткиња. То је природна тајна, која не може бити подлогом брачног уговора и обећања. Може се сумњати о способности супрушкој, гледећи на родитеље момка и дјевојке, на браћу и сестре, али то није правни основ за брачни уговор, јер што је код једне сестре или код једног брата, не мора бити код другог. С тога бездјетство у хришћанској цркви није разлог, да се раскида брачна веза. У осталом, импотенција треба већ с тога да се рачуна у брачну сметњу, што она не само да искључује могућност рађања дјече, него даје повода, да други способни брачни друг тражи туђу особу и чини блуд, и тијем нарушава јавни морал, ремети мир породични

и друштвени, искључује узајамно поштовање и преданост између мужа и жене, узајамно потпомагање у животу.

Каноничко право православне цркве, као и грчко-римско право, означава људе, који су физички неспособни, или се сумња да су неспособни за брачни живот, општим именем *евнуси*. У главноме се могу подијелити у двије врсте: у кастрате, којима су људи одсејкли или искварили мушке удове; у спадоње, који су ушљед каквог природног недостатка, од рођења неспособни, или су изгубили способност још у дјетињству, ушљед каквог несретног случаја и непажње родитељске.

У особиту врсту спадају тако звани хермафродити, т. ј. људи, који имају мушке и женске знакове, али нијесу довољно развијени, Професор Шулте¹⁾ прича, како је водио док је био у Прагу²⁾ истрагу код тамошњег брачног суда, против једног човјека коме је апсолутно забрањено било да ступи у брак, јер су љекари доказали, да је исти, премда је по расту изгледао човјек, имао знакове и мушке (*membra virilia*) и женске (*membra muliebria*); да је био крштен као дјевојчица и да му је у народу остало име женско, но да се у 8 години преобукао у мушко одијело, примио име мушко и пошље убијежен у матицу као дјетић.

Односно кастрата није црква издавала никаквијех прописа, јер су кастрати већ погрчко-римскијем законима били са свијем искључени од брачног живота. Лав филозоф (886—911) одредио је у својој 98. новели, да свештеник моли при благосиљању брака благослов у дјечи, јер је Бог тако наредио, и да момак и дјевојка ступају у брак с' намјером да рађају дјецу; иначе брак, којим се не постизава смијер, да не заслужује тога имена. На пошљетку заповиједи цар, да се *евнуси* имају држати за блуднике, ако се жене, а свештеник, који би благословио брак да се свргне.

За спадоње не бијаше изречна закона; но у смислу горње новеле свјетовали су се, да

не ступају у брак. Узрок, зашто правници тога доба не створише позитиван закон за спадоње лежи у томе, што мишљаху, да је веће зло, кад би се упуштали у правно истраживање тијех тајних страна људских, него, кад пуште брачна лица, да поступају по својој савјести, јер имају сами од тога највећу моралну штету¹⁾.

У 10. вијеку јављаху се многе импотентне особе да се жене и позиваху се на апостола Павла, који говораше: Боље се женити, него ли упаљивати се²⁾. Али у споменутој новели императора Лава стајаше: Ако брак не заслужује благослова, као што је случај код онијех, који га склапају против божјег наређења, то није право да се наводи то Павлово мјесто у обрану таке везе³⁾.

Као што рекосмо, каноничку сметњу чини неспособност за супрушки саживљај, а не неплодност. Тога се држи православна црква а и друге религиозне хр. задруге. — Једнако се узима, био човјек неспособан или жена. У стара доба бјеше истина говор само о човјеку али се кашње пренијела та брачна сметња и на жене, јер и оне могу да буду неспособне, особито оне, које имају стриктуру, т. ј. које су од природе неразвијене. Исто тако једнако се узима неспособност апсолутна, т. ј. кад ко с никим није способан за брак, и релативна, т. ј. кад је ко с' другијем способан, а са својим брачним другом није. Не прави се разлика за то, што је главно за постанак или опстанак брачне везе, да су муж и жена способни, брак је у питању. Ова се сметња не односи на бракове, који се склапају у кући, ушљед болести једног или другог друга; или, кад које брачно лице има какву неизљечиву болест, но која није приљепчива и не смета брачном животу. Исто тако није свуда законом одређено, како да се жене људи, код којих је физична снага малаксала ушљед старости, и којима су незнабожачки царевљи забрањивали да се жене.⁴⁾ Василије велики⁵⁾

¹⁾ Lehrbuch des Kirchenrechtes, Giesen 1886 стр. 379. у примј.

²⁾ Од год. 1873. професор на универзитету у Бону, знаменити канониста. Кад је 18. јула 1870. проглашен догмат о папској непогрјешимости, устао је против тога чина и у многим својим списима побијао је ту непогрјешимост. Пошље је тога прешао к старокатолицима, којима и данас на челу стоји као противник папског властољубља и језуитског притворства.

¹⁾ Zhishman : Eherecht стр. 209.

²⁾ 1. Кор. 7 : 9.

³⁾ Zhishman стр. 210.

⁴⁾ Тиберије је забранио брак особама преко 60 год. Клаудије је допустио мушкима и преко 60, а женским преко 50 година. Јустиниан је укинуо и једну и другу наредбу : Kuzmanu : Handbuch des allg. Eherechtes стр. 172. у примј.

⁵⁾ правилом 24.

забрањено је удовицама од 60 година да се удају. Данас се обично не допушта брак мушкима од 60 година, а женекима од 50 година¹⁾. Свакако треба pazити на разлику у узрасту брачног лица²⁾. У Русији је забрањен брак особама без разлике пола, које су прешле 80 годину³⁾.

Почем се оваки недостатци откривају обично тек онда, кад се склопи брак, и пошто се прије брака може открити импотенција у врло ријетким случајевима, то црква претпоставља код сваког брачног лица, да је физички

¹⁾ Ручна свештена књига од митр. Михаила стр. 139.

²⁾ Мој чланак у 3. броју овог листа од ове године.

³⁾ Нечаев. стр. 200.

(Наставиће се.)

О манастиру Возуђој.

(Наставак.)

Од заосталих старина овога манастира, само сада у њему налазе се три књиге за које се море рећи, да су иза калуђера остале. Ове књиге сачувале су се у кући неког Гавре Калаиша, у Возуђој. Говори се да су ту књиге све остале, али су их после попови и калуђери разнијели. Кажу да је у тога Гавре, био амбар у шуми близу цркве, те да је у њему чувао многе манастирске ствари; веле да су ту до скоро били гвоздени демири, од манастирскије прозора, те да су их неки свињари — којих још има живије, ондаде покрали, мало прије обновљења садашње цркве; а такође и остало се расуло које куда. Народ говори да је и тапија од манастирских земаља, била у неког Турчина у Вуковинама; кажу да се и сада чува у лучевом мосуру. Али да је и има ни по коју цијену сада добити се неморе. А бог зна оће ли и бити истина.

Све три ове књиге јесу Србуље.

Прва књига је литургија. Била је неђе под слабом кровом, те је кисла, па како је предња корица, по половини разломљена, то су и листови, до половине књиге по пола одерани. Читави задњи комад књиге увезао је пок. прото Серафим Марковић, те пошто су у том задњем дијелу књиге налазила се, сва за цркву потребна Јеванђеља, то су је употребљавали за Јеванђеље, док нијесу им за цркву потребне књиге из Русије дошле. Онај први дио те литургије, нашао

довољно развијено и свјесно своје брачне дужности; претпоставља дакле, да нико неће ступити у брак, кад му не достаје физичке снаге за брачни живот у овоме обзиру. — Откријели се код једног или другог брачног лица таки недостатак, и не иште ли ни једно ни друго, да се због тога раскине брак, то није никоме допуштено, па ни самим родитељима, да ту добровољну заједницу кваре, ако се иначе не јављају какве штетне последице од тога. Иште ли пак способно брачно лице, да се брак раскине, то се онда поступа по каноничким прописима, које ћемо навести, кад будемо писали о разлозима, који раскидају брачну везу.

сам међу књигама пок. проте. На другом листу с почетка, налази се овака — с' тога што је књига подерана, — крњава записка:

да се зна како прило (жи)
кв. за материнѣ доушнѣ
летѣ(р)гию с(а)томѣ
ѣ гостовинѣ храм . . .
и кто еве (?) камо в ѿѣмит
кромѣ нѣжде манастирске
ѿ г(оспод)а в(ог)а и пречистие
и тие стиѣх ѿтцѣна
пречиста нахтем

Ово је записано доста рђавијем рукописом.

О унутрашњости књиге нећу много разлагати, пошто је већ доста позната; а скоро ју је и у овом листу лијепо описао г. Васо С. Поповић; само ћу једно мјесто из ње навести, које форме данашњи службеници немају, а то је: У златоустовој литургији, после читања „Вјерују“ кад ђакон рекне: „Станѣмь доврѣ, станѣмь съ страхомь, вѣмѣмь-свѣтосъ възношеніе миромь принѣсити. люде: милость мирь жертва пѣнїа. Сѣмѣ же в діакона глемѣ. сѣеникѣ. Вѣзметъ дерь в салтїнѣ. и помало възвишае его. глаголет: свѣты боже, свѣты крѣпкы свѣты бесѣмртїи помноуи насъ. А у Василијевсј литургији, на истом мјесту стоји мало другчије: Дјакон рекне: „станѣмь доврѣ: поп. свѣты боже. діакон: Станѣмь състрахомь. попъ. Свѣты крѣпкїи. діакон: Вѣмѣмь свѣтосъ и т. д. а поп:

свати безсмртни помилѣи нас. После кога пјевци говоре: Милост мира.

Увезани комад књиге има печатаних 156 листова. Почине са молитвом:

Молитва поганомъ въпадшомъ вѣстѣденцѣ.

После ње долази: Молитва над сосудом освкрнишимсе; па: Херувика. Грчѣскы.

Па Јеванђеља: страсна, воскресна, празнична и јеванђеља од суботе месупустне, до недеље свију светих. После јеванђеља долази: Молитва јуже глаголет архијереј, или духовник проштену за грѣхи всја. Па молит. втора томужде.

Те најпошље, Херувика в суботу великују. Иза херувике је поговор, од издаваоца Божидача Вуковића, па онда од сачинитеља Јеромонаха Пахомија, от Црние Гори, от реке, те свршује казујући да се та књига свршила: **Къ лѣт. зки д ѿ рождства хва аѣдї. индиктион д мсца іѣліл, з днѣ оубнетці.**

На крају додат је руком написани. Оустак изведен ѿ грчѣскіе књиги; што је било као допуна за литургију, (о овом је говорено и у Шематизму од 1884. год.) на крају устава пише овако: „**Сїа приведошесе гавриилом свѣщеномонахом и препротом сватіе горы ѿ грчѣскіе књиги всрѣскѣю. и да въ цркѣи и свѣщеніе обытели великіе лавры срѣскіе глаголеми хиландар Къ лѣт змиг. — (1535).** Према овоме, види се да је тај наравно Србин-Гаврил, био те године, Светогорски прото, т. ј. старјешина цијелога Атона.

Овај писани „Устав“ има 7 листова.

Одмах ниже свршетка устава, има овака записка: „**Къ лѣт змиг препокриси црква.** Ово је записано истом оном руком, као и она у почетку — крѣвава записка. Ово се може узети да је тада препокривена ова црква у Возуђој. То је била година од рођења Христова 1637. Поред тога кад узмемо наведену претпоставку по народном предању, да су калуђри разбјегли се око 1690. године; то је дакле размак од 50—60 година; те још узмемо што народ каже, а што се и освједочило, кад се наша претесана даска у развалинама цркве, да је за калуђерског времена, кров на цркви био ослабио; то се овијем може потврдити, да је то био пошљедњи кров старог манастира, који је наравно за вријеме од 50—60 година, могао ослабити и за вријеме од 100 година, срушити се црква.

Друга књига је празнични минеј, или као што тамо стоји „Сборник“. О њој ништа више немам рећи, него да је цијела и ништа јој не-фали. Издао ју је Божидар Вуковић, а трудио се „јеродјакон Мојсије от манастира глаголемаго Дечанох, иже јест в странах Македонских, близ великих гор; отечеством же от мјеста нарицаемаго Будимља, близ манастира Шудиковје“.

Почета је писати Змд, а свршила се, змс д ѿ рождства хва аѣли геноуаріа ді Днѣ оубнетціехъ. Дакле почета је 1535., а свршена 19. Јануарм 1538. године, у Млетцима.

Трећа књига је мјесечни минеј, и то за мјесец Март. Њу сам нашао на Спасов дан, 1886. у Благоја Дабића, потомка реченога Гавре Калаиша; премда нијесам ни мислио да ћу тако шта наћи, узмемо разговарати, о разорењу цркве, те о тијем другијем двјема књигама, које су још одавна биле код попа Јевте и његова оца попа Павла, те пошто се црква обновила, одмах су и донешене у цркву; т. ј. разговарали смо о томе како су те књиге биле у његовије старије; у томе он каже, да још код њега налази се некаквије листова, од оније књига; ја једва дочеках, те му рекох да донесе да видим. Кад је донесе готово сва истргана, та и оно мало што је има, неколико листова је покисло, те је црно мастило блиједо постало, а црвено не само што му није ништа шкодило, него је још руме-није постало. Писата је руком. Ма да нема ни првих ни пошљедних листова, познаје се по садржини, да је мјесечни минеј. Почине са 7 им Мартом, а свршује се 19 им, оно остало је одерано и изгубило се.

У половини има једна страна, на којој ништа није писано, ваљда је прескочена; добро се знаде, како је неком справом — калуфом, притиснуто, куда и докле треба писати; куда су редци за писање, линија је широка, колико треба да су слова голема.

Писана је врло лијепим рукописом, тако да би рекао е је штампано.

Нити на овој, нити на празничној минеји, никаквије записка нема.

Казивао ми је речени Благоје, да је чуо од својије старије да је тијех калуђерскије књига, био пун један сепет, те да су попови изоднсили све, како је који долазио и биво овдје.

Новоподигнута црква и њено освјештање у Власеници.

Основ (темељ) ове цркве положен је 27. јула 1886. године, и благословом Његовог високопреосвештенства АЕ. и Митрополита Дабробосанског господина Ђорђа Николајевића, освјештан је од пречасног проте господина Алексе Поповића из Сребренице и проте Тодора Голића и девет свештеника из протопрезвитерата власеничког. У темељни камен, који је стављен у сред зида, на челу олтара уметнута је споменица, на којој је означено: вријеме, када је црква основана, при коме владаоцу, црквеном поглавици, као и имена чланова српске црквене општине, мјесног пароха и учитеља.

Црква са олтаром дугачка је 17. широка 9. и висока 8. метара. Торањ са стављеним крстом висок је 32. метра. Црквени зид за један метар висок од земље, јест од самог тврдог, црвеног тесаног камена; даље су само ћошета од тесана камена и стубови којих по два са стране има, а између њих зид је малтерисан. Торањ је са западне стране цркве с поља основан и једном страном уз црквени зид везан. Кроз свод торња улази се на западна врата у цркву. На челу торња над сводом утврђена је у зиду врло лијепо израђена плоча са следећим натписом: „Во имја Отца и Сина и свјатаго^о Духа. Храм овај св. апостола Петра и Павла довршен је 1889. године при владању Његовог ц. к. и Апостолског Величанства Франца Јосифа I. Црквеног поглавице АЕ и Митрополита Дабробосанског господина Ђорђа Николајевића, прилозима високе владе, српско православног народа, црквене општине и трудом мјесног пароха Ђорђа Марковића“. Трећи дјео висине од торња јест од тесаног камена а друге двије трећине осим ћошета, јесу под кречом. На торњу више натписа има један прави, а са побочне јужне и сјеверне стране по један имитовни привидан прозор; над овима опет на челу торња један прави и са страна по један привидан округлао прозор; на горњем дјелу торња према звону, на све четири су стране по један прави прозор од 1. метар ширине и 2¹/₂ висине. Торањ је снабђевен и муњеводом, као и мјестом за сахата, са лијепо израђеном плочом и назначеним цифрама. Звоник има само једно, које је у

почетку окупације набављено. Црква има двоја врата, западна и сјеверна; прозора с јужне стране има три, 1. метар широки 3. високи, од сјевера два и један округлао над вратима; на олтару су три помања прозора, а на западној страни цркве 2. прозора који пропуштају свјетлост у цркву на хор; на истој страни под кровом постоје 2. округла, који свијетле на таван. Црква је покривена цинкплехом и с поља даје цркви љепши изглед.

Унутрашњост цркве има иконостас од борових дрвета израђен и обојен; двије пјевнице; владичански сто и хор, на који воде степенице, прва половина од камена а друга од борове тренице. Са осталим утварима, као: Иконама, књигама, одежама и т. д. црква није јошт снабђевена; али ће трудољубива црквена општина с пуним поуздањем у милостиву Високу земаљску владу, која је својом наклоношћу и помоћу и учинила, да се грађевина овако лијепе цркве концу приведе и сретно доврши, и која ће благонаклоњена бити и поменути празнину припомоћи испунити.

Црква је красна и лијепа; подигнута је у сред српске вароши на најљепшем мјесту, као што је и Преузвишени поглавар земље барон Апел, приликом Његовог доласка у Власеницу 27. јула о. г. када је Његова Преузвишеност и овомјесну цркву прегледао и кад је из цркве изишао и у далеку околицу погледао, рекао: „Лијепа црква, па и на најбољем положају.“

Црква са земљиштем коштала је двадесет хиљада форинти а. вр., а подигнута је прилозима Српско-православног народа и припомоћу Високе Земаљске владе од једну хиљаду и пет сто фор. а. в., и материјал слободан од пореза. Црква је довршена концем мјесеца августа о. г. Дан освјештања предходно је обзнањен свима главнијем Српско-православним црквеним општинама у Босни и Херцеговини као и ово-околном народу. А освјештана је на „Рождество пресвете Богородице“ 8. септембра о. г. Његовим Високопреосвештенством АЕ. и Митрополитом Дабробосанским господином Ђорђем Николајевићем.

Септембра 6. т. г. донијела је брзојавна жица из Д. Тузле радостан глас црквеној општини, да из Тузле преко Зворника долази гост. Митрополит. 7. Септембра из јутра чла-

нови црквене општине и грађани са госп. порезником Тихим — који је заступао господина предстојника, који се је спремао на другу страну, да дочека високог госта Преузвишеног госп. барона Кучеру — на коњима, а неки и у колима изиђу у Подгору 2 сахата далеко од Власенице, да дочекају први пут долазећег госта и милог свог владику госп. Митрополита. Због неповољног и хладног времена, госп. Митрополит није се у путу задржавао, те је у подне у Власеницу стигао, у пратњи протођакона госп. Бошковића и суслетавшим га грађанима.

При доласку поздрављен је Високопреосвештени Митрополит звонењем и пуцањем из прангије. Пред црквом је био подигнут велики славолук, са два споредна, окићени зеленилом, царским и народним заставама; на великом славолуку стајао је натпис са трукованим словима у стиховима разне боје, као поздрав Његовом Високопреосвештенству; на споредним славолуцима био је натпис: „добро дошли мили гости“!

Пред славолуцима дочекали су господина Митрополита грађани, омладина народне (комуналне) основне школе са г. г. учитељима, обученим ђацима и литијом. А на самом прагу црквеном дочекали су га свештеници и увели у цркву пјевајући тропар храма.

Његово Високопреосвештенство, прегледавши цркву и олтар, кратким говором поучи народ; похвалио грађане што су својом међусобном слогом, заузећем и пожртвовањем, овако лијепу цркву у славу Божју подигли! Препоручивши им, да и у будуће напредују у благочестију хришћанском, да гаје међусобну слогу и братинску љубав као и оданост и вјерност Његовом ц. к. и Апостолском Величанству Францу Јосифу I. и његовим постојећим земаљским властима, што снажи, крјепи, подиже и усређава народе и државе.

Затим је Његово Високопреосвештенство, у пратњи свештенства и грађана допрећено у стан, који је одма преко пута од цркве направљен био, у кући г. Николе Јевтића трговца. Овђе су Његово Високопреосвештенство посјетили: котарски предстојник госп. Каршњевић, госп. порезник Тихи, свештенство са стране и домаће и отјенији грађани, којима је госп. Митрополит по подне у 2 сахата својом посјетом одвратио.

Итого дана иза подне, у 8 сахати у вече стигли су високи гости из Сарајева: преузвишени г. барон Кучера и госп. Савић.

У очи празника око 5 сахати, зазвони са торња звоно, а прангија запуца, [предказујући вријеме вечерњој служби. Вечерњу су одслужили два проте: Рогатички госп. Гаврило Косорић и мјесни госп. Тодор Голић са девет свештеника и протођаконом госп. Бошковићем.

На сами празник 8. Септембра рано из јутра, зазвони звоно на цркви, а пуцање прангије отпочне, предказујући црквену и празничну свечаност. Јутрењу одслужили су два проте са свештенством и протођаконом; у почетку је било благосиљање „петохљебија“ и читања споменика а затим редовна јутрења с полијелејом. За пјевницом су пјевали Рељевски богослови г. г. Драгомир Остојић и Софроније Чалмић.

У 9 сахати огласи звоно са пуцњавом прангије долазак у цркву Његовог Високопреосвештенства госп. Митрополита, у пратњи свештенства уз појање празничког тропара. Затим одма настане облачење Архијереја при појању „Цар небесни“, које су отпјевали милозвучним гласом поменути богослови. По том буде извршен чин водосвећења, а затим обошење око цркве св. мошти с литијом. По свршеном чину литије, настало је освећење часне трпезе, у коју су стављене св. мошти, и која је омивена благоуханом водом, по том св. миром помазана и у прописано престолно одјејање обучена, антимиње положен и са свима осталим престолним принадлежностима снабђевена буде. Затим отпочне архијерејска св. Литурђија Божија. Са Његовим Високопреосвештенством служили су два проте: преч. Тодор Голић из протопрезв. Власеничког и госп. Гаврило Косорић са Соколца са шест свештеника и протођаконом госп. Бошковићем. Протођакон изговорио је у своје вријеме на Литурђији „долгоденствије“ за цара и Митрополита, које је од служећег свештенства из олтара пропраћено са „многаја љета,“ пуцањем из прангије, салвом из пушака и звонењем са торња. Протођакон Бошковић изговорио је на литурђији врло лијепу проповјед, у којој је показао значај хришћанских храмова, св. тајана и црквеног благољепија; својим умјетним говором и језгровитомшћу бесједе, привукао је слушаоце, да су сваку ријеч његове проповједи, — што се оно каже — прогутали. По свршетку

св. Литурђије високопреосвећени, госп. Митрополит ошкропио је народ освећеном водицом. При литурђији у шест главних момената одавала је десета пјешачка компанија 2 регimente „салву“, што је чињено у почаст црквене свечаности, а по наредби поглавитог госп. генерал мајора баропа Швицера, заповједника 39. пјешачке бригаде у Д. Тузли. На чему црквена општина са грађанством признање и најтоплију захвалност поглавитом господину барону Швицеру обвезна се осјећа овим указати.

По подне у 1 сахат приређен је био свечани ручак у старој градској читаоници за 80 особа, међу којима је било 20 грађана мухамеданаца. При обједу Високопреосвештени господин Митрополит наздравио је његовом ц. к. и Апостолском Величанству цару и краљу Францу Јосифу I. показавши у говору, велику ц. к. очинску љубав према нашој домовини и многа добротинства, која је Његово Величанство при подизању св. Божих храмова учинило. Затим је наздравио преузвишени госп. барон Кучера народу, црквеној општини и њеном првосвештенику, као црквеном поглавици госп. Митрополиту. Мјесни парох Марковић захвалну здравицу преузвишеном госп. барону Кучери; владин повјереник госп. Савић, наздравио је свештенству, а парох Јеремићки госп. Брежанчић, госп. Савићу; исти парох, напио је и госп. котарском предстојнику, а госп. предстојник г. г. гостима; госп. Васо Краљевић наздравио је госп. барону Кучери; госп. порезник Тихи војинству и његовом заповједништву; госп. Митрополит мухамеданцима а Мехага Арифхалић градоначалник високој земаљској влади и господину Митрополиту. Здравце су пропраћане пуцањем из прангије и пјевањем „многаја љета“.

У 4 сахата по подне разишли су се гости; господин Митрополит прошао је кроз народ проматрајући обичаје, народно коло и весеље и подуже времена задржао се је међу народом.

У вече у 7 сахати позват је био опет госп. Митрополит са протођаконом на вечеру код госп. котарског предстојника, гдје су били преузвишени барон Кучера, госп. Савић, госп. Васо Краљевић са благородном супругом госп. Христином и други.

По вечери у 8 сахати, с приволом госп. предстојника, а на позив мјесног пароха Ђ. Марковића била је у дворани котарске области

забава — „народно сијело“, к овој забави присуствовали су поред високих гостију, који су код госп. предстојника били на вечери, и свештенство, грађани страни и домаћи и отмјенији сељани и сељанке. И на овом „сијелу“ бјеше друштво расположено, чило и весело; играло се је народно коло, а и остале европске игре. Свакоме се је на челу познавало, да му је забава пријатна; милина је било погледати, како мјешовито друштво: званичници вишег и нижег, духовенство већег и мањег чина, грађани и сељани једнако уживају весеље забаве.

Високопреосвештени госп. Митрополит оставио је забаву у 10 сахати у вече и у пратњи протођакона и свештеника Марковић допраћен у стан, да се мало поодмори.

Сјутра-дан 9. Септембра бјеше непријатно вријеме: ладно и велики страшан вјетар; при свем том, госп. Митрополит не могаше остати даље овдје, него, држећи се свога програма упути се да иде у Сребреницу. При поласку поздрави га свештенство и грађанство, а због рђава времена, не допусти да га свештенство и грађани даље прате.

Народа је при овој свечаности — при свем том што је на три дана прије вријеме врло неповољно било, снијег је два дана непрестано падао, — и пак до четири хиљаде душа било. Свештеника било је свега 13. Од стране свештеника био је: преч. госп. Василије Остојић прото из Зворника, прото Гаврило Косорић из Соколца; Часни г. г. Лазар Орашанин парох Кошутички Рогатичког протопрезвитерата, Коста Новаковић из Сарајева парох од Мокрог и Ристо Поповић Кравички у Сребр. протопрезв.

Црква је имала прихода двије хиљаде и сто форинти (2100) а. вр.

У црквеним утварима приложили су следећи, и то:

Гђа Јока супруга Јове Митричевића из Сарајева сребрено кандило преко Његовог Високопреосвештенства госп. Митрополита; Госп. Јово Николић Сарајлија велико кандило; Госп. Ђорђе Васковић из Сарајева, икону и мање кандило; Гђа Христина супруга госп. Васе Краљевића из Сарајева скупопцене наруквице и икону свете Богородице; Ана Шундића врло лијепу одежду; Јелка Перовића фини епитрахил, Никола Требо наруквице.

Господар Васо Краљевић трговац из Сарајева, обећао је у прилог цркви дати новчану (касу) благајну.

Не могу прећутати, а да не кажем да су: Преузвишени госп. барон Кучера, и госп. Савић знатан новчани прилог цркви учинили.

Свима приложницима и дароватељима ове цркве, од стране црквене општине изриче се овдје најтоплија благодарност; а црква ће не-

престано топле молитве узносити преблагоме Творцу и свемогућему Богу, за своје приложнике и дароватеље.

Грађани и браћа наша Мухамеданци учили су знатан прилог цркви; еј вала им.

У Власеници 26. октобра 1889.

Ђ. Марковић
парох.

Број 1995.

Окружница

Српско-Православним протопрезвитерским уредима, а преко ових и свему свештенству Дабро-босанске Епархије.

У савезу АЕ. М. Конзисторијалних окружница, као и позива од 14. јуна и 23. децембра 1887. год., број: 876. и 2030., и од 18. новембра 1888. год., број 1664. (види лист Дабро-босански Источник од 1888. год., страна 164. и 198.) — јавља се пречасном свештенству Наше Богохраниме Епархије, да ће од идуће нове године 1890. почети излазити лист „Источник“ под именом: „Босанско-Херцеговачки Источник“, мјесечни духовни часопис за црквено-просвјетне потребе српско-православног свештенства, и у свескама (броширан) од 2½ табака досадашње величине, са годишњом цијеном од 4. фор. а. в.

Ушљед тога препоручује се пречасним протојерејима и надзиратељима, да на вријеме покупљају претплату од подручног свештенства, и конзисторији у два obroка у години шаљу, и то: за I. полугодиште у мјесецу јануару, а за II. полугодиште у мјесецу јулију, тако, како би се без икакве сметње могли трошкови око штампања листа на вријеме подмиривати, и његов опстанак осигурати.

На по се налаже свему свештенству: да се без одвлачно и на вријеме одазива

са претплатом, кад буду позивани од својих надлежних протопрезвитерских уреда.

Овом приликом не пропушта се препоручити пречасном свештенству, особито млађем, и који су вични перу, нека учине и моралну помоћ овоме листу: са којим описам старе цркве, описам старих књига, мјеста, религиозних обичаја, и т. д. као и то: могао би сваки надзиратељ и протопрезвитер у споразуму са подручним свештенством, описати свој протопрезвитерат са сваког гледишта (а тиме саставити и „Шематизам“ протопрезвитерата), па и свој рад, који се у свештеничким сједницама буде претресао међу свештенством, у лист достављати, по примјеру градишког протопрезвитера. Уједно у овај лист могу и слободно је достављати сваки умјесни предлог, тичући се свештенства и народа, и црквено-школских одношаја, и т. д.

Из конзисторијалне сједнице,

У Сарајево, 23. новембра 1889.

АЕ и Митрополит дабро-босански:

Ђорђе Николајевић.

Број 1902.

Једна корисна препорука*Српско-православном свештенству Дабро-босанске Епархије.*

„По свима нашијем селима виђају се мисираче (замке) на дрвећу, у које дјеца хватају ситне тице, а особито сјенице, што је грјешно и врло штетно. Штетно је, јер је доказано да би нам сва дрва и воћке угинуле од црви, бубица и другог ситног гемежа, да их те ситне, мале тице, милионима не потамане једући их, и хранећи своје младе њима; а око нас од неколико година гусјенице превлађују. Народи про-свијећени забрањују и не тамане, шта више на љутој зими давају тијем корисним животињцама и хране. С тога изволите преко кнезова препоручити народу, да се забрани хватање

тих тица, јер је наша света дужност да св^е грјешне и штетне обичаје и радње у нашем народу — тријебимо.“

Тако је писао прото градишки Давидовић свештенству Градишког протопрезвитерата ове јесени, а ми износећи ово јавности топло препоручујемо и осталом свему свештенству да се угледа на ово, и узнастоји да се корисне тице заштите. Тиме ће бити много поможено и материјално стање народно.

Из сједнице АЕ. М. Конзисторије.

У Сарајеву, 6. новембра 1889.

Наименовани.

Ђорђе Периновић, парох у Билећу (Херцеговина), наименован је 29. августа о. г. за надзиратеља Билећког протопрезвитерата

Сава Симић, парох у Љубињу (Херцеговина), наименован је 8. септембра ове године за надзиратеља Љубињског протопрезвитерата.

Ристо Павловић-Поповић, парох у Фочи наименован је 15. септембра о. г. за надзиратеља Фочанског протопрезвитерата.

Теодосије Поповић, парох и помоћник прото-

презвитера сребреничког, наименован је на парохију Факовић, у истом протопрезвитерату.

Гавро Стојнић, свештеник, наименован је настојатељем и старјешиним манастира Гомионице у Бањалучком протопрезвитерату.

Миле Попадић, свештеник и поклоник св. мјеста; парох Кључки, наименован је 19. октобра о. г. (број 402) за надзиратеља Кључког протопрезвитерата. А досадашњи протојереј Вукосав Мачкић разрјешен је од те дужности због тога, што станује на селу а не у вароши Кључу.

Премјештени.

Герасим Јовановић, јеромонах из Манастира Житомишљића (Херцеговина), премјештен је 4. Септембра о. г. у манастир Дужи, гдје је придодат братству тога Манастира.

Јован Зечевић, протопрезвитер Дубичког протопрезвитерата (Д. б. Епархије), премјештен је са парохије Брекињске на парохију Бос. Костајничку, са сједиштем у Костајници. Те и протопрезвитерски уред с тим је премјештен

у Костајницу, и у будуће зваће се: „Костајнички протопрезвитерат“ а досадашњи назив „Дубички“ престаје.

Спасоје Недимовић, досадашњи парох парохије Добрлинске премјештен је на парохију Брекињску.

Димитрије Дукић, досадашњи парох парохије Бос. костајничке, премјештен је на парохију Добрлинску. —

Рукоположени.

Ђорђе Бјелановић из Сарајева, богословац рељевског завода и писар АЕ. М. Конзисторије Дабро-босанске, рукоположен је 8. новембра о. г. за ђакона.

Лазар Ожеговић из Кључа, ученик ерпско-правосл. богословског рељевског завода, рукоположен је 26. октобра о. г. за ђакона.

Читуља.

† **Василије Павловић** (Кочовић) протопрезвитер Фочански, парох Загорски.

Рођен у Фочи 1831. год. свршио ондашњу основ. школу, а практиковао се код пређашњих митрополита. Рукоположио га је за свештеника митрополит Ерцеговачки Јосиф 7. Јануара 1852. год. и на исту парохију има синђелију од истог митрополита.

За протојереа произвео га је митрополит Григорије у Фочи 1855. год.

Као ђак ишао је са ерцеговач. митрополитом Аксентијем у Цариград.

Год. 1875. одликован је од турског цара Султан Абдул-Азиза, орденом меџедије трећег степена. Г. 1880. одликован је витешким орденом Фрање Јосифа.

Био је виђен и окретан, а нарави као што су већином Срби.

Оставио је иза себе вриједног Србина Ристу Кочовића (Павловића), свештеника, а садашњег намјесника протопрезвитерског, и двије кћери удате.

Умро је 15. Септембра о. г.

На гробљу је било пет свештеника, ондешњи чиновници, и многобројна Србадија, који нису пожалили труда, да посљедњу почаст учине своме духовном и вриједном оцу Василију.

Тијело покојниково, опојено је послје божествене литургије у овдашњој ерпској цркви.

Говорио је надгробну ријеч М. С. Поповић учитељ (Види 21—22. број Источника).

Послије опијела понијето је покојниково тијело, и донијето је у ерпско гробље до вјечне куће. Исто гробље је ограђено. Чим се гробљу дође, одмах се осјећа туга, јер више врата стоји написано :

Српско гробље 1884.

„Плач и рыданіа егда помышляю смерть.

Гдѣдесе! что сіе еже Гдѣ насѣ вьсть таинство.

На гробљу се исчитао свршетак опијела, а тада је у неколико ријечи изговорио пречас. госп. Тодор Кандић парох, посљедњу ријеч и жељу протојереа Василија т. ј. на исповиједи, — при крају смрти, опростио је свакоме, кога је год у чему увриједио, а замолио је, да и ми њему простимо; те је покојниково тијело предато матери земљи 17. септембра у неђељу.

Био је неуморни раденик и трудбеник. За то му срдечно рецимо: „Лака ти земља Србине и вјечан ти спомен! . . . .

Марко, учитељ.

† **Јово Миладиновић**, свештеник и парох из Машића у протопрезвитерату бос. Градишком, преселио се у вјечност 19. септембра о. г. а 20. истог послје подне опојан је од осморице свештеника и сахрањен је у присуству многобројног народа, како из његове парохије тако и из вароши Градишке. Тјело покојниково стављено је одесну страну капелице у машичко гробље.

Рођен је. 10 фебуарра 1842. године у селу Машићима а рукоположен је за свештеника 5. октобра 1866. од Митрополита Игњатија.

Као свештеник и добри пастир духовног стада, послужио је цркву и ерпски народ на подпуно задовољство. У почетку није имао своје парохије, него је више година служио као капелан код попа Станка Поповића у Маглајанима и то зато, што је овај стар и од Турака испребијан био. Уз буну 1877. погине на путу из Градишке идући, свештеник машички Стево Турјачанин, и онда тек пок. Миладиновић заузме ту парохију са знањем од проте бањалучког пок. Трифуна Јунгића, и од тада служио је у истој парохији као редован свештеник. Док је устанак трајао, послуживао је и кукуљску, стапарску, јунузовачку и маглајанску парохију, (јер су свештеници од ових парохија побјегли били у

Славонију) но сам нигда није смио ићи обреде вршити, него га је морао Турчин водити, за што му је плаћао ону пристојбу, коју му је његов пратилац одређивао. Од усташа је такође био глобљен и тучен, па и нагоњен да вјенчава отете жене или сроднике, што су правила црквена забрањивала.

Супругу и двоје дјеце изгубио је још давно и својим трудом и великом штедњом заслужио је прилично иметка.

У добро дијело овоме покојнику може се преписати и ово: што је половицу свога новца који ће се створити у капитал од говеда, коња, крмака и оваца у вриједности до 800 форинти, завјештао да се васпита у школи сироче Симо Ремета, ученик I. основне срп. правосл. школе

у Градишкој, а од друге половине интерес да ужива његова једина кћи Јелка удата Шљиванац из села Лилића. Овој пригада земља пољоњикова, 3 зграде и нека част кућног покућства; али је тестаментом 16. септ. о. г. тако уредио покојник: да ова т. ј. његова кћи и њезина дјеца уживају само доходак од земље, и да никад не могу продати то, као и суму готовог новца не могу трошити. А кад би случајно његова кћи и унучад изумрли тако, да законитог нашљедника од њих не буде, онда сва имаовина покојникова припада православној цркви машићкој у њено властито располагање.

Бог да га прости. Вјечна му памјат међу његовим парохијанима.

Стево, прото.

Разно.

Архијерејски дар сиромашној дјечи, која похађају српско-православну школу у Бањојлуди, Градишкој, Дервенти, Новом и Травнику. Његово Вископреосвештенство АЕ. и М. Ђорђе Николајевић, благоизволио је дописом својим од 23. октобра о. г. број 1827. (са поштанском напутицом) послати 150 фор. у Бањулуку; 100 ф у Градишку, и по 50 фор. у Дервенту, Нови и Травник, преко српско-православних општина, с препоруком: да се с тим новцем набави сиромашној мушкој и женској дјечи пристојна одјећа и обућа, да не би она ове зиме од студени патила, и да би радије своју школу и своју цркву походила.

На овоме дару, горе поменуте општине у име сиромашне дјеце извољеле су своју писмену благодарност изјавити Његовом Вископреосвештенству, са жељом: „да свемилостиви Бог нашем добром старцу Архијереју даде кријепости и снаге, како би у кругу своје пастве на дику и понос њену, а на корист српске цркве и школе још дуго и дуго година поживио, и својим милостивим срцем и светом Архијереском десницом и на даље вр-

шити могао дјела милости тјелесне и душевне“.

Задужбина. Јован Мариновић, бивши српски посланик у Паризу основао је задужбину од 12.000 динара, од које ће се годишњи чист приход од 600 динара давати као награда у спомен сина му Николе Ј. Мариновића списима појетичко-моралног и патриотског садржаја. Фондом овим управљаће срп. краљ. академија наука у Биограду.

Добротвор православне цркве. Госп. Милош Николић трговац из Турн-Северина (Румунија) 12. октобра о. г. положио је у депозит начелства окр. крајинског (Србија) и подарио 12.000 динара на цијел подизања цркве у селу Јасеници. Слава му, и Бог му благословио његово Христијанско дјело, те поживио дуго на дику и понос своје истините православне цркве и српског народа.

Добротворка православне цркве и школе. Гђа Лаура пл. Мочонијева рођ. Чаронијевића подигла је уз општински малени додатак у Фењу велелепну цркву с двије куле и утрошила је на то својих 15.000 фор. Осим тога подигла је у истом мјесту и српску школу са 3.000 фор. Слава јој!

Књижевне вијести.

Приповијетке Николе В. Гогоља. Књ. III. Свеска 202. народне библиотеке Браће Јовановића у Панчеву.

Разговор угодни народа словинскога. Књ. IX. Свеска 203. народне библиотеке Браће Јовановића у Панчеву.

Први годишњи извјештај учитељске и с њом спојене I. народне основне дјечачке школе као вјежбаоница у Сарајеву, објављен на крају школске год. 1888/9. Садржај: I. Развитак учитељске школе; од равнатеља. II. Узгојна обука. Распрасио Ј. Н. Фаркаш. III. Школске вијести; од равнатеља. На челу овог извјештај налази се

фотографија приправничког конвикта.

Примјетбе на пројект закона о црквенским властима источне православне цркве у Краљевини Србији. Од Н. Дучића архимандрита. Београд. Штампарија краљ. српска. 1889. Цијена 50 пара динарских.

Позив на претплату.

Још један број осим овога, па ће у име Бога навршити се и трећа година од како је почео излазити лист „Дабробосански Источник“. Кад се узме у обзир каквим животом животаре у опште наши српски листови, и како је тешко подухватити се издавања и уређивања листа — што наши издавачи и уредници најбоље знају — онда су три године за један лист лијеп вијек, а да у том времену није клонула воља да се ма колико било удовољи општем захтјеву и потребама публике а нарочито оне, којој је у првом реду овај духовни лист намијењен. Нијесмо позвани да донесемо пресуду о том: да ли је погођен правац, који се од оваког листа мора тражити; да ли је у опште постигнуто каква успјеха и у колико; да ли је лист одговарао својем позиву и програму, и најпослије, да ли је вриједно да овај, ове задаће једини лист у овим земљама, и надаље продужи своје излагање; то ће изрећи беспристрасна критика његових поштованих читаоца. Нас пак тјеша та нада, да нијесмо били на одмет, и увјерење, да нијесмо — према нашим силама, које нам поред другог посла стоје на расположењу — жалили ни труда, ни пожртвовања, да се „Источник“ појављује читаоцима у што љепшем руху и што бољи садржајем, какав нам се чинио најприличнији и најкориснији према стању нашег пречасног свештенства и околностима у којима се оно налази у овим покрајинама. Па и у будуће не ћемо — ако Бог да — малаксати добром вољом и срдачном жељом, не ћемо ни најмање жалити ни труда ни пожртвовања, да овом скромном листу положимо основ на здравом темељу, како би се могао што љепше ширити и кориснијим постајати, а у једно и дужи вијек проживити.

Течајем ове године добили смо подстрекавања и савјетовања са више страна, како од браће свештеника, тако и од многих уважених личности и пријатеља нашег подuzeћа, који знају шта је у опште књижевност по наш српски народ, а особито црквена — која је тек у повоју — да у идућој години проширимо обим листа.

Уваживши мудре разлоге и савјетовања од сваког оног, коме лежи на срцу напредак овог листа, а и сами користећи се досадањим прибављеним искуством; даље, имајући пред очима ону корист, коју доноси свештенству и народу овакав лист, и ослањајући се на наше пречасно свештенство и побожни српски народ: одважисмо се да у име Бога и љубави спрам православља удовољимо и тој жељи, — којој се од срца радујемо, као најбољем доказу, да је „Источник“ колико нужан, толико корисан, и да га мили читаоци предусрећу с љубављу — с том напоменом: да ће издавање и уређивање листа „Источника“ од нове 1890. године почети

излазити мјесечно у повезаним свескама од најмање 2^{1/2} табака досадањег формата, а према потреби и више, и то под овим насловом: „Босанско-Херцеговачки Источник“, мјесечни духовни часопис за црквено-просвјетне потребе српско-православног свештенства“; **с годишњом цијеном од 4 фор. а. вр.**

У тој намјери ми се унапријед обраћамо нашем пречасном свештенству из све три епархије, а тако исто и пречасној у Христу браћи по осталим српскијем земљама, као и побожном српско-православном народу, с позивом и најуљуднијом молбом: да нас материјално претплатом помогну, и да браћа свештеници потруде се у кругу своје покупити што већи број претплатника, како би се даљи излазак и напредак овог листа осигурати могао. Поред тога уздамо се да ће нас потпомоћи својим дописима и наша браћа парохијални свештеници, који живе у средини народа, па познају његове појмове вјерозаконске као и све мџне, укратко који су пуни дубоког искуства у вјерозаконско-народном животу Српског народа.

Сваки, чим је који у стању, треба да притечемо један другоме у помоћ ради унапређења цркве своје, која је основ народњег живота.

Овдје нам је напоменути, да смо се потрудили да овом листу набавимо прилично коло свјеснијих свештених и свјетовних лица, који су нам, а особито неки наставници рељев. богословског завода, обећали умним својим радовима као и преводима пунити ступце „Источника“, да богатији и бољи садржајем излази пред своје читаоце.

Још имамо и то нагласити, да издавањем и уређивањем овог листа не тражимо — а нијесмо ни до сада имали, нити смо тражили — какве материјалне користи за нас, до ли једино моралне награде ако извршимо оно, што нам као српско-православном свештенику спада у дужност да чинимо, особито у данашњим приликама: према православу, према милој нам српској цркви и народности; и ако у том постигнемо ма колико било добра успјеха, и ако тијем придонесемо ма и најмање зрнце чврстоћи и чистоти православа и љубави према Богу, цркви и српској народности: јер тим смо онда извршили своју задаћу, своју дужност, и бићемо тиме срећни.

Ко жели лист држати нека нам се за раније са претплатом јави и означи тачно своју адресу, како би на вријеме знали колики ћемо број екземплара дати штампати.

Вересије нисмо ради имати. Претплата се шаље: Српско-православној АЕ. М. Консistorији у Сарајеву а рукописи: Уредништву „Босанско Херцеговачког Источника“ у Сарајеву.

Уредник: Ђорђе Петровић,
свештеник.

Све досадање дужнике најуљудније молимо и позивамо да нам подмире дужну претплату, како бисмо могли на крају ове године расчистити рачуне са штамаријом.

Администрација „Д-Б. Источника“.